

Poikkeusluvut pelastus- ja ensihoitotyössä

Verkkoseminaari 12.5.2022

Lakimies Aki Eriksson
Lounais-Suomen aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

@tervettatyota

Käytännön asiat

- Verkko-seminaarin tapahtumasivu: www.tyosuojelu.fi/live18
- Esitysmateriaali ja tallenne julkaistaan tapahtumasivulla lähipäivinä.
- Voit esittää chatissa kysymyksiä, niihin vastataan tapahtumasivulla viikon sisällä.

Poikkeusluvut – Työaikalaki 39 §

Aluehallintovirasto voi määrämillään ehdoilla myöntää luvan:

Poiketa **5 §:n mukaista säännöllistä työaika** ja **25 §:n mukaista vuorokausilepoa** koskevista säännöksistä työssä, jota tehdään **vain aika ajoin** sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön siten, että työntekijälle 25 §:n mukaisten korvaavien lepoaikojen toteutuminen välittömästi työvuoron päättymisen jälkeen turvataan.

“

**Lupaehdoilla
turvataan
työaikasuojelu.**

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Käytännössä kyse:

- Päivittäinen työaika 24 h vuoroissa (12 h tehollinen)
 - Osassa myös lyhyempiä vuoroja
- Viikkotyöaika 42 h / vko
 - Tasoittuminen vaihtelee 12/48/52 viikon jaksoissa
- Tarve poiketa 24/72 rytmistä vaihtelee
 - Koulutukset ja harjoitukset
 - Vuoronvaihto
 - Äkilliset poissaolot (ylityö vai vuoronvaihto)

Lupaehdot 1/6

- Kaiken pituiset työvuorotarpeet hyvä ilmoittaa hakemuksessa
- Jos teetetään myös täyden tehon työtä, se ei saa olla yli puolta työajasta
 - Yleensä palomestarit ym.
- Työneuvoston ja työtuomioistuimen ratkaisukäytännössä vahvistettu, ettei työaikasuoja edellytä säännöllisen työajan rajoittamista 40 tuntiin/vko

Työsuojeluviranomaisen päätöksessä lukevat lupaehdot:

1. Säännöllinen työaika

- a. Säännöllisen työvuoron pituus on enintään 24 tuntia.
- b. Työnantaja voi teettää myös hakemuksessa kuvatulla tavalla kahdeksan (8) tunnin työvuoroja. Mikäli nämä vuorot eivät ole aika ajoin tehtävää työtä, ei näiden vuorojen työaika saa muodostua pääasialliseksi ja niiden on perustuttava sovellettavaan virka- tai työehtosopimukseen.

2. Säännöllinen työaika on enintään keskimäärin 42 tuntia viikossa enintään 52 viikon tasoittumisjaksossa.

3. Työnantajan on varmistettava, että työ säilyy laadultaan aika ajoin tehtävänä luvan voimassaolon ajan.

Lupaehdot 2/6

- Nykyisissä lupaehdoissa tehollisen työajan käsite on määritelty
- Lyhyemmissä työvuoroissa tehollisen määrä arvioidaan haettavan työvuoron ja esitettyjen käyttöasteiden mukaan

4. Tehollinen työaika

- a. Teholliseen työaikaan lasketaan kaikki työhön liittyvät tehtävät. Tehollista työaika ei ole aika, jona työntekijä saa itse päättää ajankäytöstään työpaikalla. Työajoneuvossa vietetty aika on kokonaisuudessaan tehollista työaika.
- b. Tehollinen työaika saa olla enintään 12 tuntia 24 tunnin työvuorossa.
- c. Tätä lyhemässä työvuorossa aktiivityöaika määräytyy työaikalain ja valtakunnallisen virka- ja työehtosopimuksen mukaisesti.

Lupaehdot 3/6

- Ylityö aiheuttanut paljon kysymyksiä
 - Kyse lepoaikojen turvaamisesta kokonaisuudessaan
- Sijoittaa –sanalla ei luoda työnantajalle oikeutta määrätä ylityötä
 - Kyse siis *ajallisesta sijoittelusta*

5. Ylityö

- Ylityötä on mahdollista sijoittaa työaikalain 17 § mukaisesti säännöllisten työvuorojen yhteyteen.
- Ylityötä saa **sijoittaa** lupaehdossa 6 mainitulle lepoajalle ennalta suunnitellusta työvuorosta irrallisena enintään 10 kertaa vuodessa.
- Ylityöstä, joka tehdään säännöllisen työajan lisäksi, maksetaan kahdelta ensimmäiseltä tunnilta 50 % ja sitä seuraavilta tunneilta 100 % korotettu palkka.

Lupaehdot 4/6

- Lepoaikojen toteutuminen tärkein työaikasuojelullinen elementti
- Jos tehdään muutakin kuin 24 tunnin vuoroja, on voitu sallia pitkän ja lyhyen vuoron välillä lyhyempi lepo.

6. Lepoaika

- a. 24 tunnin työvuoroa tulee seurata aina vähintään 72 tunnin pituinen lepoaika ja sitä tulee edeltää aina vähintään 11 tunnin pituinen lepoaika.
- b. Työaikalain ja työehtosopimuksen sallimien työvuorojen lepoaikojen osalta noudatetaan, mitä niistä on säädetty tai työehtosopimuksella sovittu

Lupaehdot 5/6

- Poikkeamiset räätälöidään esitetyn tarpeen mukaan.
- Pääsääntöisesti noudatetaan työneuvoston muotoilemaa linjaa
 - Vuoronvaihdot sopimalla ja turvataan 24 tunnin lepo
 - Koulutusvuorot direktiolla ja saa sijoittaa vapaasti lepoajalle
- Kokonaisuudessaan sallitaan 30 poikkeusta lepoajasta (10+10+10).

7. Poikkeaminen lepoajoista

a. Mainittua työvuoroja ja lepoaikoja koskevaa järjestelyä voidaan muuttaa poikkeuksellisesti työnantajan ja työntekijän sopiman, perustellusta syystä toteutettavan työvuoron vaihdon johdosta. Tässä tarkoitettuja vuorojen vaihtoja voi olla enintään 10 vuodessa. Vaihdetun työvuoron alkamista tulee edeltää ja sen päättymistä tulee seurata aina vähintään 24 tunnin pituinen lepoaika. Vuorojen vaihdon aiheuttama 72 tunnin pituisen lepoajan lyhentymisen on korvattava vastaavalla vapaalla tasoittumisjakson puitteissa.

b. Lisäksi lupaehdossa 6 a ja b tarkoitetuille lepoajoille on mahdollista sijoittaa enintään 10 kappaletta enintään kahdeksan (8) tunnin pituisia ammattitaidon ja -pätevyyden ylläpitämiseksi välttämättömiä koulutuksia ja harjoituksia. Kyseiset vuorot on otettava huomioon jo työvuorosuunnittelussa.

Lupaehdot 6/6

- Työehtosopimus "ohittaa" luvan, ellei työehtosopimuksessa ole muusta sovittu.
- Peruuttamisprosessi voidaan aloittaa, jos valvonnassa havaitaan, että lupaehtoja ei ole noudatettu.

Lupa ei oikeuta poikkeamaan soveltuvan työ- tai virkaehtosopimuksen säännöksistä, ellei sopimuksissa sitä mahdollisteta. Lupa ei myöskään oikeuta poikkeamaan muusta työnantajan toimintaa ohjaavasta normistosta.

Muilta osin työn teettämisessä on työaikojen osalta noudatettava työaikalain ja sovellettavan työ- tai virkaehtosopimuksen säännöksiä.

Myönnetty poikkeuslupa voidaan peruuttaa, jos luvan myöntäminen on perustunut virheellisiin tietoihin tai olosuhteet ovat luvan myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttuneet.

Mikä aiheuttaa päänvaivaa?

- Viikkotyöajan nosto 42 tuntiin
 - Mikä työaikasuojelun tarve?
 - 40 viikkotunnin mukanaan tuoma 2-vuorojärjestelmä on johtanut työpahoinvointiin
- Hakemuksissa mainitaan usein vain hälytystehtävien käyttöaste.
 - Mikä on kokonaisuudessaan tehollisen työajan osuus?
 - Havainto on, että pelastuslaitosten kirjaustavat vaihtelevat.
 - Päiväohjelman mukainen työ ei ole määriteltävissä tarkasti
- Haetaan puutteellisin tiedoin, ja kun saadaan tietoon lupaehdot, haetaan oikaisua.
- Koronan vaikutus mahdollisuuteen noudattaa.

“

**Lupaehdoilla
turvataan
työaikasuojelu.**

Määräaikaisia poikkeuksia

Lupaehdoja ei muuteta. Työnantajalle myönnetään määräaikainen lupa poiketa poikkeusluvan (LSAVI 13493/2021) lupaehdoista 5b, 7a ja 7b mainituista 10 kerran enimmäismääristä silloin, kun covid 19-epidemiasta johtuvat sairaus, karanteenipoissaolot tai työntekijöiden edellä mainituista syystä pitkittyneet terveydelliset rajoitteet sitä edellyttävät.

Tämän päätöksen voimassaoloaikana tapahtuneita luvan mukaisia lepoaikojen alituksia ei oteta huomioon lupaehdon enimmäismäärää laskettaessa.

Lepojasta poikkeaminen tapahtuu jatkossakin lupaehtojen määräämillä perusteilla ja tavoilla. Määräaikainen poikkeuslupa perustuu yksinomaan pahentuneeseen epidemiatilanteeseen, joka näyttäisi taittuvan parempaan päin lähitulevaisuudessa. Tämän vuoksi työsuojeluviranomainen katsoo tarpeelliseksi edellyttää selvitystä tämän päätöksen aikana tapahtuneista lepoaikojen alituksista. Työnantajan tulee seurata lepoaikojen alituksia ja toimittaa tieto alitukista perusteluineen Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelle 31.7.2022.

Siirtyminen hyvinvointialueille

- Koska työnantaja (oikeushenkilö) pääsääntöisesti vaihtuu, on lupa haettava uudelleen.
 - Voidaan viitata vanhaan lupaan ja muuttumattomaan tilanteeseen (jos näin on).
 - Uusi lupa voi ajallisesti tulla voimaan ennen edellisen päättymistä
- Toivotaan haettavaksi hyvissä ajoin.
 - Jos ruuhkautuu, voi vaikuttaa käsittelyaikaan.
 - Normaalisti läpimenoaika alle 30 päivää
- Mahdollisimman kattava hakemus ja työntekijöiden kuulemisen hoitaminen etukäteen takaavat joutuisan prosessin!

Aluehallintovirasto
Työsuojelu